

การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
A Study of the Development of Elementary Student
Characteristics for Entry to the Asean Community

กัญณภัทร หุ่นสุวรรณ¹ บุญเรือง ศรีเหรียญ² และชาตรี เกิดธรรม³

Kannaphat hunsuwan¹, Boonrueng Sriharun² and Chatree Kerdtham³

¹นักศึกษาลัทธิสุตร ปร.ด. (สาขาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²อาจารย์ ³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

I_skilful@hotmail.com, and boonrueng2497@hotmail.com, and kt_chatree@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน วิจัยดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,503 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ คือแบบวัดคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบรูปแบบเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยการใช้แบบแผนการวิจัยแบบอนุกรมเวลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลลำานารายณ์ จังหวัดลพบุรี ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 60 คน และใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน และกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้คือ แบบทดสอบวัดคุณลักษณะนักเรียนระดับประถมศึกษา และแบบสังเกตพฤติกรรม สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก โดยใช้โปรแกรม Lisrel version 9.10 activation code : B723-95AF-55E7E-5E23 การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านทักษะแห่งอนาคต และด้านลักษณะชีวิต
2. รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนคือ การสร้างความตระหนัก การให้ตัวแบบ การฝึกคิดพิจารณา การร่วมวางแผน การนำไปปฏิบัติ การปรับพฤติกรรมให้คงทน รวมทั้งการ ให้ข้อมูลป้อนกลับ และ4) การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
3. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีคุณลักษณะของนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ และคุณลักษณะของนักเรียนมีความคงที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งพฤติกรรมคุณลักษณะของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ คุณลักษณะของนักเรียน

Abstract

The research was experimental research. The aims were 1) to study factor, to develop the model of Learning activities and to study the result of the model of Learning activities to develop the elementary students characteristics for entry to Asian Community. The research procedure consisted of 3 phases as follows; phase 1 : to study factor of the elementary students characteristics. The samples of this research consisted of 1,503 Prathomsuksa six students and were studying in the first semester of the academic year 2013 by multistage random sampling. The instrument of research was the test of the elementary students characteristics. Phase2 : to develop the model of Learning activities. The tool was examined by five experts and the result found that the appropriate model was good level. Phase 3 : to study the result of the model of Learning activities. The research model was carried out by the time-series design. The samples of this research were 60 Prathomsuksa six students during the second semester of the academic year 2013 of Lamnarai school in Lopburi province by multi-stage random sampling and simple random sampling for divide into control group of 30 students and experiment group of 30 students. The period of study lasted 8 weeks. The instruments of research were the test of elementary students characteristics and behaviors observation form. The statistics for data analysis were Cronbach's alpha reliability coefficient and exploratory factor analysis by using Lisrel Version 9.10 with activation code : B723-95AF-55E7E-5E23 and mean, standard deviation and Repeated Measures One-Way ANOVA.

The results were as follows :

1. The elementary students characteristics for entry to Asian Community were composed of 4 factors as follows : knowledge, process skill, the future skill and the life characteristics.
2. The model of Learning activities to develop the elementary students characteristics of composed of 4 factors as follows : 1) The theory/principle/concept of model 2) The objectives of model 3) The step of Learning activities contained 7 sequential steps ; 1. Awareness 2. Model Learning 3. Consider practice 4. Planning 5. Implementation 6. Permanent behaviour and 7. Reverse data 4) Measurement and evaluation of model.
3. the students learned by this model of Learning activities to develop the elementary students characteristics had higher in students characteristics than the students learned by the traditional approach and the students characteristics were permanent behavior at .05 level, including the students characteristics behavior had higher than before the experiment at .05 level.

Keywords : Exploratory factor analysis, Instructional Model, Students Characteristics,

1. บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน การก้าวทันโลกของเด็กไทยทศวรรษนี้จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตร่วมกันของเพื่อนมนุษย์ที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World citizen) มีการพัฒนาระดับคุณภาพเด็กโดยจัดการเรียนการสอนและการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นมาตรฐานสากลต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐานชาติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชนคนไทยเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นสู่ประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพในอนาคต โดยได้กำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความรู้ ซึ่งจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียน และกฎบัตรอาเซียน 2. ด้านทักษะ/กระบวนการจะต้องมีทักษะพื้นฐาน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน และ 3.ด้านเจตคติ ซึ่งจะต้องมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความตระหนักในการเป็นอาเซียน มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นหลักธรรมาภิบาล ยอมรับความ

แตกต่างกันในการนับถือศาสนาและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง [1]

ปัญหาเยาวชนไทยในปัจจุบันที่ขาดคุณลักษณะของการเป็นพลโลกนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ว่าคนในสังคมมีความถี่ในการใช้ความรุนแรงแก้ไขปัญหามากขึ้น ผู้ที่ใช้ความรุนแรงมักขาดความยับยั้งชั่งใจ มีพฤติกรรมเลียนแบบขาดการใช้เหตุใช้ผล ขาดความเอื้อเฟื้อ เอื้ออาทร ส่งผลให้การมีคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมลดน้อยลง [2]

จากปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสังคมไทยรวมทั้งสังคมโลก โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ดังกล่าว โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กนักเรียนปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ [3] ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะให้กับเยาวชนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการและด้านเจตคติโดยได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ก้าวทันนานาประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งได้ดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของคุณลักษณะของนักเรียน ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนและ ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีขอบเขตการวิจัยได้แก่

3.1. ด้านเนื้อหา ด้วยการจัดการกิจกรรมดังนี้ หัวใจอาสา , บำบัดทุกข์, รักษ์ส่วนรวม, ร่วมใจช่วยชุมชน, เด็กดีมีความซื่อสัตย์, ซื่อสัตย์ดีมีประโยชน์, เด็กดีมีความรับผิดชอบ, ความ

รับผิดชอบนั้นสำคัญไฉน, รับผิดชอบต่อมีประโยชน์, ออมอย่างไร ในวัยเรา, สิ่งของเหลือใช้ไม่ไร้ค่า, แก้ปัญหาหาเป็นสุข และ ปัญหาอะไรเราแก้ได้เสมอ

3.2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคกลางที่กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร ชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และสุพรรณบุรี ซึ่งมีจำนวนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้น 49,775 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคกลาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ได้แก่โรงเรียนอนุบาลลำานารายณ์ กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/5 จำนวน 30 คน และนักเรียนกลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 30 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

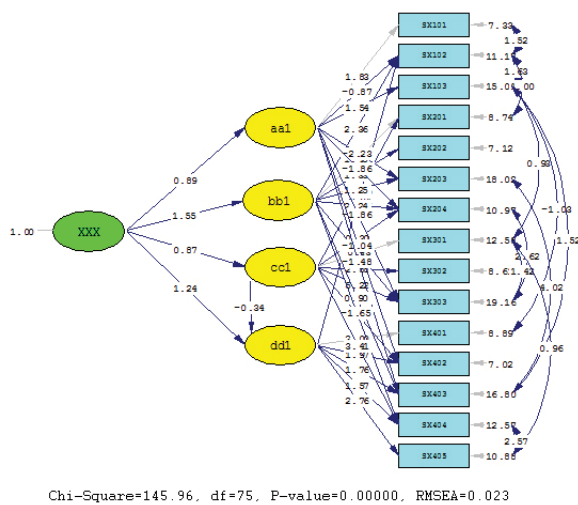
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยคั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถามคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน จำนวน 210 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96
2. รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50, S.D. = 0.59$)
3. แบบทดสอบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .884
4. แบบสังเกตพฤติกรรมที่มีโครงสร้างล่วงหน้า (Structural Observation) เป็น แบบตรวจรายการ (check list) 3 ระดับซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5ท่านเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการ หาค่า IOC พบว่ามีค่ามากกว่า 0.50

5. สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล ได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านทักษะแห่งอนาคต และด้านลักษณะชีวิต ที่มีความตรงเชิงโครงสร้างจากการสำรวจองค์ประกอบด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้ ค่า $\chi^2 = 94.13$, $df = 57$, $p\text{-value} = 0.00143$, $RMSEA = 0.021$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$, $CFI = 0.98$, $RMR = 0.69$, และ $CN = 1,353.01$ ดังปรากฏในรูปที่ 1 ดังนี้

รูปที่ 1 แสดงองค์ประกอบของคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิด/ทฤษฎี/หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความตระหนัก ขั้นตอนที่ 2 การให้ตัวแบบ ขั้นตอนที่ 3 การฝึกคิดพิจารณา ขั้นตอนที่ 4 การร่วมวางแผน ขั้นตอนที่ 5 การนำไปปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 6 การปรับพฤติกรรมให้คงทน 7. การให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 4) การวัดประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ผลของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนมีคุณลักษณะสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้อยู่โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ($F=438.820$) และคุณลักษณะของนักเรียนมีความคงที่ ($F=81995.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งพฤติกรรมคุณลักษณะของ

นักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=24487.03$)

6. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

องค์ประกอบคุณลักษณะนักเรียนที่ได้มานั้นมีการสังเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบร่ององค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ด้วยการเก็บข้อมูลจากนักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มประชากร และตรวจสอบพฤติกรรมบ่งชี้คุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงบุกเบิก Exploratory Factor Analysis) [4] ผลขององค์ประกอบที่ได้จึงชัดเจนละเอียด

จากข้อมูลน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้มาทั้ง 4 องค์ประกอบจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกลมกลืน ซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [5] ที่ได้กล่าวไว้ในหนังสือภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ว่าเด็กไทยในปัจจุบันต้องมีความรู้ ทักษะ และลักษณะชีวิตที่ดี การจะพัฒนาเด็กไทย ต้องสร้างให้มีคุณลักษณะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และลักษณะชีวิตอย่างสมดุล ครบถ้วน

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ [5] ที่ได้กำหนดคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ระดับประถมศึกษาไว้ว่าควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความรู้ 2. ด้านทักษะกระบวนการ และ 3. ด้านเจตคติที่ดี และยังสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ [1] ที่ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

สำหรับองค์ประกอบที่ยืนยันอีกครั้งและพบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนมากที่สุดได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 ด้านลักษณะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [6] ได้กล่าวว่าเป็นคุณลักษณะ ที่เด็กไทยควรมีเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลโลกยุคศตวรรษที่ 21 ในอนาคตสอดคล้องกับ อัจจง ชุมสาย ณ อยุธยา [7] ที่ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิว่า ใน

ศตวรรษหน้าประชากรจะมีมากขึ้น สังคมจึงต้องการคนที่ทำหน้าที่ต่างๆ ของตนโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว คอยรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้หวังสิ่งตอบแทน เราต้องการคนที่ จะช่วยให้เกิดความสามัคคี มิใช่ความแตกแยกในสังคม ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งจะนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

2. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

รูปแบบการจัดกิจกรรมนี้มีประสิทธิภาพเพราะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนพัฒนารูปแบบ โดยนำองค์ประกอบที่ได้ศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบ นำมาผสมผสาน เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีเป็นพื้นฐานในการพัฒนา เพื่อกำหนดองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบสอดคล้องกับทศนา แซมณี [8] ที่ได้สรุปเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าต้องมี การศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้ใดมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำมาเพียงใด ย่อมสามารถกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ดังนั้นการศึกษาหลักการ/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จะช่วยทำให้ระบบมีพื้นฐานที่มั่นคงขึ้นรวมทั้งจอยซ์และเวล [8]ยังได้กล่าวถึงการพัฒนาแบบว่า การนำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการเป้าหมายและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็น รวมทั้งกำหนดทิศทาง ลำดับความสำคัญ รายละเอียดขององค์ประกอบเหล่านั้นรูปแบบจะมีความสมบูรณ์ นอกจากนี้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังได้ผ่านการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่ง สอดคล้องกับ จอยซ์และเวล[9] ที่ได้สรุปเรื่องคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมว่าต้องผ่านกระบวนการประเมินประสิทธิภาพมาแล้วโดยต้องประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบและด้านการเรียนการสอนทั้งในทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติจะส่งผลให้รูปแบบกิจกรรมมีประสิทธิภาพ

การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิดของนักจิตวิทยา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน ที่ได้จากการทดลองในระยะที่ 1 ได้แก่องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด คือ ด้านลักษณะชีวิต ซึ่งประกอบด้วย มีจิตสาธารณะ

มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ มีความประหยัดและมีความสามารถแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว ด้วยการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการสอน นำมาผสมผสาน เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบกิจกรรม [7] ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรม ตามแนวการเรียนรู้ทางสังคม ของแบนดูลา ทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมของความสามารถแก้ปัญหา ของโคลเปิร์ก ทฤษฎีการเรียนรู้พฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ โดยนำแนวคิดหลักการของทฤษฎีที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบดังกล่าวมาประยุกต์เป็นขั้นตอนของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนการทดลองด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1) ผลการศึกษาการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ก่อนเรียน-หลังเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย สูงขึ้นทุกกิจกรรม ซึ่งนักเรียนกลุ่มทดลองจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นขั้นตอน เน้นการปฏิบัติจริง มีการสอนตามขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นตอน โดยเริ่มจากการให้นักเรียนเกิดความตระหนักก่อน และมีการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการให้ตัวแบบ เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากการตัดสินใจ การได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น แล้วให้นำไปปฏิบัติ จะทำให้บุคคลมีเหตุผลเพิ่มขึ้นได้ เพื่อสร้างเป็นคุณลักษณะนิสัย และมีการปรับพฤติกรรมให้คงทน ด้วยการเสริมแรงทางบวกโดยให้รางวัลแก่นักเรียนทุกครั้งเมื่อมีการพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะทำให้นักเรียนนำพฤติกรรมนั้นๆ ไปปฏิบัติจนเป็นนิสัยอย่างคงทนถาวร และพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยได้ในที่สุด นอกจากนี้ยังมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำของตนเองหลังจากการแสดงผลพฤติกรรมในแต่ละครั้ง จะก่อให้เกิดความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมตนเอง ให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้องมากขึ้น

2) ผลการศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อคุณลักษณะนักเรียนประถมศึกษาเพื่อ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีคุณลักษณะสูงกว่านักเรียนที่ เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เนื่องจาก นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มี ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการจัด กิจกรรม นำมาผสมผสาน เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ตามแนวคิดทฤษฎี ด้วยการนำแนวคิด หลักการของ ทฤษฎีที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ มาประยุกต์เป็น ขั้นตอนของรูปแบบการจัดการกิจกรรม ที่ประกอบด้วยขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การ สร้างความตระหนัก ขั้นตอนที่ 2 การให้ตัวแบบ ขั้นตอนที่ 3 การฝึกคิดพิจารณา ขั้นตอนที่ 4 การร่วมวางแผน ขั้นตอนที่ 5 การนำไปปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 6 การปรับพฤติกรรมให้คงทน ขั้นตอนที่ 7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ และก่อนที่จะนำไปใช้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้ มีการหาประสิทธิภาพของรูปแบบด้วย

3) การศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนประถมศึกษา เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ก่อนเรียน-หลังเรียนและการ ติดตามผลของกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า นักเรียน กลุ่มทดลองเมื่อได้รับการพัฒนาจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แล้ว เมื่อระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ นักเรียนยังมี พฤติกรรมคงที่ เนื่องจากว่า ผู้วิจัยได้มีการปรับพฤติกรรมให้ คงทน ตามแนวคิดของ การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อมีการ แสดงพฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ [10] ที่ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขแบบ การกระทำของสกินเนอร์ ในการปรับพฤติกรรมเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะนักเรียน ไว้ว่าการกระทำใดๆถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มจะหายไปเป็นที่สุด

นอกจากนี้การที่นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่คงทน เนื่องจากการให้ข้อมูลป้อนกลับของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทราบผลการกระทำของ ตนเองหลังจากการแสดงผลการกระทำในแต่ละครั้ง ด้วยการ ให้ ข้อมูลป้อนกลับ จึงเป็นแรงเสริมที่จะกระตุ้นให้บุคคลมี พฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นอย่างถาวรต่อไป สอดคล้องกับ วัลภา จันท์เพ็ญ [11] ได้สรุปไว้ว่า การให้ ข้อมูลป้อนกลับมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก และเมื่อ พิจารณาในด้านจิตวิทยา พบว่า การรู้ผลการกระทำของตนทำให้ทราบว่า การกระทำของตนห่างจากเป้าหมายเพียงใด ก่อให้เกิดความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมตนเองให้เป็นไป ตามรูปแบบที่ถูกต้องมากขึ้น และการให้ข้อมูลป้อนกลับเป็น แรงจูงใจ (Motivation) การให้ผู้เรียนทราบความสำเร็จของ

ตน จะเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระทำ เพื่อให้ ได้มาซึ่งความภาคภูมิใจในการกระทำของตนในครั้ง ต่อไป

4) พฤติกรรมของนักเรียนประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง และหลัง การทดลอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า คุณลักษณะ นักเรียนประถมศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อ ได้รับการพัฒนา มีพฤติกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรม ได้แก่ พฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบ ความ ซื่อสัตย์ ความประหยัด และความสามารถในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงเยาว์ ไชยศรี [12] ได้สรุป คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยไว้ได้แก่ ความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การมีสติ ควบคุมตนเอง การมีจริยธรรมคุณธรรมและ วินัยในตนเอง การมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ประหยัด และอดออม การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น การมีความเสียสละ และ ความสามัคคี ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสูงขึ้นหลังจากปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ เพราะว่า นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ กิจกรรมอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน มีการสังเกตพฤติกรรม จากตัวแบบและเกิดการเลียนแบบจากตัวแบบ ดังที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ [10] ได้กล่าวถึง แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา ทางสังคมของแบนดูรา [8] เกี่ยวกับ การปรับพฤติกรรมของ มนุษย์จากการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบว่า การสร้าง พฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของตัวแบบ ผู้ สังเกตจะรวบรวมข้อมูลของการกระทำใหม่นี้ในรูปของ สัญลักษณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ กระบวนการคิด โดยปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนฝึกคิดพิจารณา การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีตัวแบบ จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อมนุษย์ เห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มนุษย์อาจใช้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของตัวแบบ มาพัฒนาเป็นความคิดหรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา รวมทั้งการ จัดกิจกรรมที่มี การส่งเสริมการกระทำ ด้วยการให้แรงเสริม

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับเพื่อนมนุษย์ที่มี ความเป็นพหุวัฒนธรรม สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในบริบท การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างกลมกลืน ต่อไป

2) ครูผู้สอนทราบว่าองค์ประกอบใดที่มีค่าน้ำหนักมาก ที่สุด สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้าน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นได้

3) ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) การศึกษาวิธีการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะในด้านทักษะกระบวนการและทักษะอนาคต เพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมของประชาคมอาเซียน

3) การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.บุญเรือง ศรีเหรียญ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา คงทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี เกิดธรรม ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์ ดร.ศักดิ์ สุวรรณฉาย อาจารย์ ดร.แสนสมนึก อาจารย์ ดร.ราชัน บุญธิมา รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง และอาจารย์ ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ ข้าราชการบำนาญ ที่ให้ข้อเสนอแนะและตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. **วารสารภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2555**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<http://www.nesdb.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 14 ธันวาคม 2555)
- [3] ชัยวุฒิ หอมศิริ อรรถพร ฤทธิเกิด และฉันทนา วิริยเวชกุล 2552. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง คุณธรรม. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**, 8(2), น.147-153.

- [4] นางลักษณ วิรัชชัย; และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2543. **โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- [5] กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. **แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [6] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546. **ภาพอนาคตคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์**. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิคชั่น.
- [7] ทิศนา ขมมณี. 2555. **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2556,4 มิถุนายน). **คุณลักษณะเด็กไทยในอนาคต**. [สัมภาษณ์โดยกัญณภัทร หุ่นสุวรรณ]
- [9] Joyce B. and Weil, M. (1986). **Models of teachings**. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- [10] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552. **สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ**. กรุงเทพฯ : วิพรินทร์
- [11] วัลลภา จันทร์เพ็ญ. 2544. **การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาข้างอุตสาหกรรมตามแนวคิดการปรับพฤติกรรมทางปัญญา**. กรุงเทพฯ :วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [12] นงเยาว์ ไชยศรี. 2548. **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.